

Előzetes feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitólór sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíraru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Bánffy.

Három év! . . . Mint valami rossz álomra, úgy gondolunk vissza arra a téli időre, amikor a népszerűségben és a nemzet szeretetében oly erősen álló Wekerle-Szilágyi-Csáky-kabinet megbukott. Félelmes aggodás szállt a nemzetre, egy bizonytalan jövőnek sejtése borzongatott minden igaz hazafit, mert el kellett készülnünk minden rosszra, minden váratlan meglepetésre.

S a mikor a politika Pandora-szele-
czéjéből kiugrott Bánffy Dezső báró,
az új miniszterelnök alakja, az elked-
vetlenedés, az aggodalom még csak
erősödött. Bánffy bárót az ellenzéki
lapok rajzolásából úgy ismerte a nem-
zet, mint egy zsarnokot, amolyan kari-
kás ostorral, vagy kancsukával uralkodó
szolgabíró főispánt, aki jó volt egy er-
délyi vármegye románjainak a nyakán,
de akit a nemzet kormányának élén
lemondó, szomorú mosollyal látott min-
denki.

És ime, elmúlt három év! Bánffy
Dezső báró mint valami Gondviselés
kormányoz ez országban s a meglepő
kormányzati tények egész sorát produ-
kálja olyan gyors egymásutánban, ami-
lyent egy Tisza Kálmán 17 éves kor-

mányzása alatt hiába várt a nemzet, —
mely mindig forrón szomjuhozott nem-
zeti multjának, dicsőségének elisme-
résére.

A szolgabíró főispán, aki mint a t.
Ház elnöke is csak prejét és erélyét
érezte a pártokkal, lassankint átala-
kult előttünk hatalmas államférfiui ta-
lentummá, finom diplomatává s e mel-
lett nemcsak megtartotta, hanem eré-
lyesen keresztül is vitte azt a nemzeti
missziót, melyet mint főispán is gyako-
rolt, persze a maga szűk körében.

Mi minden történet e három év alatt,
arra csak legmerészebb álmainkban mer-
tünk gondolni. Futólag rohanjunk vé-
gig az eseményeken, hogy lássunk tisztán.

Az egyházpolitikai törvényeket,
melyeken a Wekerle-kormány elbukott,
nemcsak keresztül vitte, de végre is haj-
totta olyan szerencsével, hogy még csak
számbavehető megrázkódtatást sem idé-
zett elő a gyökeres reform.

Nyomban azután a külpolitiká-
ban érvényesült a magyar nemzet
szava, mikor a pápai nunczius ille-
téktelenül akart beleavatkozni a mi
ügyeinkbe. A nuncziust visszahívták,
Kálnoky gróf külügyminiszter vissza-
vonult s Bánffy állása megerősödött.

Ezután következett a magyar ud-
vartartás részbeni reaktívá-
lása, az új magyar udvarnagy s ma-
gyar udvari méltóságok kinevezése.

Az ezredéves országos kiál-
lítás, a vele kapcsolatos fényes ün-
nepségek mint nemzeti önállóságunk
legfényesebb biztosítékai szerepeltek, mert
egyesítették Budapesten nem csak az
egész udvart, hanem az összes eu-
rópai államok nagyköveteit és kö-
veteit, akik uralkodók üdvözlését hoz-
ták meg a magyar nemzetnek.

A Vaskaput ugyanez évben át-
adták a közforgalomnak, mint a ma-
gyar nemzet önerejű nagy alkotását.

Az új parlamentben az első nagy meg-
lepetés a magyar tisztképző aka-
démia megalkotása volt, mely
Bánffy kormányzatának meghozta az
első megérdemelt elismerést, mert az
ellenzéki pártok is elismerték e viv-
mány hatalmas voltát.

Az új bünvádi eljárás volt a
következő nagy kormányzati munka,
mely behozza az esküdszéki bíráskodást
bűnügyekben is. Itt a sajtónak némi
megszorítása okozott akadályt, — de ezt
a parlamenti pártok kölcsönös hazafias
törekvéseivel sikerült elsimitani.

TÁRCSA.

Miért?

Miért vannak hosszú, álomtalan éjek?
Mért sóhajok a legszebb költemények?
S papírra vetni a legszebbeket
Mért nem lehet?

Miért öröklét néha egy kis óra?
Mért készül el az ember minden szóra?
S mikor egyszerre csak beszélni kell —
Mért némul el?

Gyulafehérvári Lantos.

Szilágyi Gyula.

— Nagy-Enyed, 1898. jan. 22. —

Nem szeretted a hivalgást, a nyilvános
ünnepeket, úgy, hogy mintegy hallani
vélem szavadat, melylyel e cikk félbeha-
gyására intesz: „Hadd el, fiam, tedd le
azt a tollat, elleszek én annélkül is.”

Igen, te ellész annélkül is, egészen iga-
zad van. A jók, a nemes szívűek emléke,
kik közé te is tartoztál egész életeden át,
világítani fog sokáig minden tollforgatás és
minden emlékezésed nélkül is, amelyek

tulzásba menő szóadatok különben is min-
dig bántotta egyenes lelkedet, csak az iga-
zán szívből fakadó beszédben gyönyörködni
tudó őszinteségedet.

Légy nyugodt, s engedd most meg ne-
kem, hogy folytassam gondolataimat, mert
nem éretted, csak magamért, magunkért,
kik itt maradtunk nélküled, csupán a mi
fájdalmunk könnyítéseért merészkedem írni
rólad, hírlapban, a nyilvánosság előtt.

Hidd el, eltávozásoddal nagy irt hagytál
magad után, nem csak hivatalos állásod
körében, hanem mindenütt, hová eszed fé-
nyessége és szíved jóságának melege elha-
tolt, pedig az sokfelé elhatolt, ismeretes
volt Erdély minden nevezetesebb, miveltebb
pontján igen nagy számú barátaid és ismer-
őseid szeretete és közbecsülése következté-
ben.

Engedj meg, ha szubjektív vagyok, midőn
itt is kijelentem, hogy például én, hét évi
távollét után, rá sem ismertem Enyedre,
tűresnek, elhagyatottnak találtam, mert te
már az őszszel meg voltál törve, már nem
lehetett többé a régi, az eleven munkálko-
dás s az eleven szórakozás életet lehelő
központja. Csak sutogó árnyéka valál az
egykori munkabíró, soha nem lankadó, bát-

ran küzködő férfinak; csak a phonograph le-
meze voltál, mely halványan utánozza hang-
ját annak, ki évekkal ezelőtt harsányan,
életerőtől vidáman belebeszél.

És mégis milyen csodálatos! Mig testi
erőid rohamosan apadtak, hogy végül már
csak vázá zsugorodtál össze, hus és vér
nélküli rommá: gondolkodásod nemessége,
a nem alkuvó igazságérzet, szereteted mély-
sége, az önzetlen jó szív utolsó pillanatodig
megmaradt benned, puritán jellemed és ne-
mes érzületed alapvonásai a végső lehelle-
tedig fényesen ragyogtak, sőt elhomályo-
sodó szemed, összeeső arcod, elapadó iz-
maid és elhalványult véred mellett még in-
kább kitűntek ama leiki jelességeid, me-
lyek nem hogy apadásnak indultak volna,
hanem mintha a földi hüvelyöktől megsza-
badulóban még tisztábban kidomborodtak
volna előttünk, kik agyadat az utolsó éjjel
körüálltunk.

Több ízben hivattál magadhoz, megszo-
ritottad hidegülő kezedd a mi még meleg
kezünket, megsimogattad arcunkat, magad-
hoz öleltél, megcsókoltál és a haldoklótól szo-
katlan erős hangon szóltál hozzánk a Beth-
len-kollégium érdekében, melynek sorsát
akkor is, halálod előtt pár órával is szíve-

Még hangzik országszerte az öröme-
nek és lelkesedésnek az a nyilatkozata,
melyet a királyi felség leirata a tiz
szobor adományozásával keltett.
Nem akarjuk kutatni, hogy kitől szár-
mazik e meglepő királyi tény eszméje,
— de ha őszintén és egyenesen gon-
dolkozunk s nem keresünk bujkálva ha-
mis nyomokat, — akkor e magasztos
cselekedetben legnagyobb részt annak a
férfiúnak kell tulajdonítanunk, aki a
magyar királynak legelső ta-
nácsadója, s legyen az eszme bárkié,
annak ténynyé varázsolásában bizonyára
nem nélkülözötte a királyi felség Bánffy
Dezső bárónak tanácsát.

Az érdemből tehát a felségen kívül
neki jut a legnagyobb rész.

Nem mellőzhetjük e fényes politikai
pálya vázolásánál azt a pozíciót sem,
melyet a magyar nemzet az osztrák
szomszédal való kiegyezés tárgya-
lásánál elfogal. Olyan erők va-
gyunk ebben, mint még soha, s olyan
fölényben vagyunk politikailag, mely a
sikernek már is legerősebb biztosítékát
képezi.

Végigmenjünk-e azokon a kisebb dia-
dalokon is, melyeket a Bánffy-kabi-
net mint ilyen s annak egyes tagjai
mint szakminiszterek arattak? Azt hisz-
szük, fölösleges! Három évre visszate-
kinteni könnyű dolog s látjuk minden
téren érvényesülni a közérdeket, az erős
nemzeti vonást, a szakadatlanul tartó
konszolidációt a közoktatás, a földmű-
velés, a kereskedelem, az igazságszol-
gáltatás, a közigazgatás terén.

Ami panasz van, azt nem ez a ka-
binet okozta, de ami javítható, azt már
ez a kabinet javította, vagy javításá-
hoz hozzáfogott. Pénzügyeink nem olyan

kétségbeesztők, hogy mostani rendezett
államháztartási viszonyaink között ne
közvetlenül meg a lassu, de biztos ki-
bontakozást belőlük.

Ime a Bánffy Dezső báró három
esztendeje.

A nemzet egészének lelkét, mely nem
táplálkozik a napi politika verejtékes
kenyeréből, — egy jóleső bizalomnak
melege hatja át, mert látja érvénye-
sülni önmagát, látja nemzeti erejének
megbecsülését s látja lassankint fejlődni
azt az utat, mely elvezetheti őt nem
várt sikerek forrásához.

De a három év nekünk annyit ho-
zott, mint huszonöt év azelőtt. Ennek a
három évnek diadalait becsüljük mi
Bánffy Dezsőben.

Sz: 16822—897. 126. k. gy. Alsófehér
vármegye alispánjától. Alsófehér
vármegye szabályrendelete a vásárrendtar-
tásról. (Folytatás.)

Mindazon vásártartó községek ennélfogva,
melyek a jelen szabályrendelet életbe lép-
tekor szabályszerű hitelesítéssel ellátott suly-
és ürmértékekkel még nem bírnak, ezeknek
beszerzéséről záros határidő alatt gondos-
kodni tartoznak.

19. §. A gabona-kocsik a vásárter kijelölt
helyen lehetőség szerint egyenes vonalban
helyezendők el, úgy azonban, hogy az első
sorokba a búzával rakottak, a hátulsó so-
rokba egyéb gabonaneműekkel rakottak
jönnek. A gabonaeladásra ki nem jelölt te-
reken gabonát eladni tilos.

20. §. Az egyes zsákok sulya kölcsönös
meg egyezéssel előre megállapítandó; ha ez
nem történt volna, akkor minden száraz
állapotban lévő zsák darabonként 80 deka-
val számítottatik.

21. §. A lemérést az eladó akár községi
mérleggel, akár pedig a vevőnél eszközöl-
heti. Ha a mérlegelés a községi mérleggel
történt, akkor a vevő köteles az illető má-
száló község által kiállított mászáló jegyen

den viselted: „Aztán mondom nektek, ne
legyen köztetek politika, csak szeretet!”

Közbe-közbe családod zokogó tagjaitól
vettél megható búcsút, de akkor is, erőltén
testben is erős lélekkel, szüntelen moso-
lyogva, egyre hangsúlyozva: „Szeressétek
egymást, legyetek boldogok! Én boldog
vagyok!”

Eszünkbe jutott a Solon szava: „Halála
előtt senki sem boldog e földön.” Ime, te
az voltál. Mindent elvégeztél lelkiismeret-
tel, hivatalos és családi kötelességeidet
egészen betöltötted, mindent rendben hagy-
tál hátra, így hát a nyugodt lélek, a tiszta
öntudat üdvösséges érzetével hajhattad
örök alomra, a megérdemelt pihenésre
megkínzott, fáradt fejedet: Jó éjszakát, le-
gyetek boldogok, mint amilyen én is vagyok!

Kitől életében is annyi szépet és jót le-
hetett tanulni, annak haldoklása is meglepő
világot vetett nem egy rejtélyes problémára,
mely évezredekben át foglalkoztatja a kutató
emberi agyvelőt.

Ime bizonyítékot szolgáltatott ammellett,
hogy a jellem nem csak anyagtól függő
valami szinten anyagias jelenség. Hiszen
testi erőd elhaltak, alkatrészei fölbomlot-
tak, nedveinek vegyülete változást szenved-

dett, sőt magára a központi idegrendszerre
is rávetette magát a pusztító kór: s mégis,
ami egyéniséged magját alkotta, a szilárd
nemes jellem párosulva forró szeretettel,
nem csak változást nem szenvedett, de sőt
még szembetűnőbbé vált a végső lehelletek,
a végső szivdobbanások megrendítő óráiban.

Másfelől megerősítéd a nagy bölcselők
többnyire fejesőlválva fogadott ama nézetét,
hogy a halál nem lehet rettegés, borzadály
tárgya az előtt, ki nemesen élt, küzdött és
szenvedett, mint te is, ellenkezőleg csak
megnyugovással, mosolyogva várhatjuk, ha
elérkezett a pillanat, hogy fogja le szemün-
ket, mint ahogy te is vártad.

Utolsóit leheltél, utolsóit mosolyogtál: ilyen
volt a te halálad. Most nyugszol mélyen a
föld alatt, ahová annyi millión már nyu-
godni tértek, de kevés olyan tiszta lelkiis-
merettel, mint te, kevés olyan mély philo-
sophusi megnyugvással, mint te.

Mintha koronként hallanám szavad járá-
sát, melyet baráti körben annyi kedvesség-
gel, olyan mély humorral szoktál hangoz-
tatni, mintha most is hallanám sírod mé-
lyéből:

„Jó minékünk itten lenni!”

Farnos Dezső.

kitüntetett sulyt, mégis a zsáksúly levoná-
sával, átvenni.

22. §. Ha az eladónak a vevő mérlegén
eszközölt felmérésnél aggálya merülne fel,
jogában áll a felmérést hatóságilag eszkö-
zöltetni, mely esetben a mérlegelés költsé-
gét a hibás fél tartozik viselni. Aki a mé-
ter mértékeket illető szabályokat megszegi,
az 1879. évi 40. t.-cz. 136. §-a értelmében
büntetettik.

23. §. Kereskedők megbizottai, kik meg-
bizók részére gabonát vásárolnak, ezt nyom-
tatott szelvény-jegygyel kötelesek megtenni,
az ez ellen vétők jelen szabályrendelet 27.
§-ában meghatározott kihágást követik el.
A megbízó cég pecsétjével ellátott szel-
vényjegyek a következő rovatokkal kell
bírnia: Legfelül a vevő, illetve a megbízó
cég megnevezése, utána egy üres rovat az
eladó nevének bejegyzésére, továbbá egy
sor a gabonamé megjelölésére és a suly-,
vagy ürmérték megjelölésére, ezután kö-
vetkezik a gabona minőségére vonatkozó
meghatározás, végül a bevásárlás napja és
a bevásárló aláírása s az eladót illető ne-
táni utasítás az oldalra iktatandó. A szel-
vényjegy hátsó oldalának a leszámlolás esz-
közlésére a következő rovatokat: a megvett
mennyiséget métermázsákban, vagy kilo-
grammokban a gabona árát, a zsákok su-
lyát, ennek folytán ezen suly levonásával
fennmaradó vételári összeget számokkal
megjelölve és szóval kiírva.

24. §. A vevő cég köteles a bevásárlója
által megvett gabonát, ha az a szelvény-
jegybe bevezetett minőségűnek találta,
vagy a zsákokban foglalt gabona a netán
azokból vett mintával megegyezik, a kial-
kudott ár szerint átvenni.

25. §. Eladó tartozik, mihelyt a bevásár-
lási szelvényjegyet átvette, a zsákokat be-
kötni s amennyiben más elárusítani valója
nincs, a gabonával a vásárt elhagyni s a
kijelölt magtárhoz hajtani.

26. §. Minden bevásárlónak azon cégtől,
melynek részére a bevásárlást eszközli,
azon napra szóló írásbeli meghatalmazással
kell bírnia. Ezen meghatalmazás kiterjeszt-
hető több, későbbi meghatározott napra is,
melyek azonban a meghatalmazás első nap-
jától számítva egy hónapnál távolabb nem
eshetnek. Kivételt képeznek a cég rend-
szeres üzleti személyzetei, ha igazolvány-
nyal vannak ellátva, és oly egyének, kik
saját részükre tesznek bevásárlást.

27. §. Ezen szabályrendelet 1., 2., 3., 4.,
6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 16., 19., 23., 25.
és 26. §§-ainak intézkedései ellen vétők,
avagy cselekvők kihágást követnek el s az
illetők a beszámítás mérvéhez képest, ameny-
nyiben mulasztásuk, vagy cselekvényük más
törvény rendelkezéseibe ütköző kihágást
nem képez, a rendőrhatalóság által a foko-
zatos felelősségi jognak fentartása mellett
50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, behajt-
hatatlanság esetén pedig 12 órától 5 napig
terjedhető elzárással büntetendők.

28. §. Az ezen szabályrendelet 27. §-a
alapján kiszabott pénzbüntetésekbe befolyó
összegek mindenkor az illető község sze-
gény-alapja javára fordítandók.

29. §. Ezen szabályrendelet alapján bü-
ntetendő kihágások felett: a) I. fokulag a já-
rási főszolgabíró, b) II-od fokulag az alis-
pán, c) III-ad fokulag pedig a m. kir. bel-
ügyminiszter bíraskodik.

30. §. A hozott ítéletek azonnal kihirde-
tendők; az azokban meg nem nyugvó fél
által a felelősség azonnal bejelentendő, a

felelősség irásbeli indokolása az ítélet kihirdetésétől számított 3 nap alatt beadható.

31. §. Ezen szabályrendelet felsőbb jóváhagyás után azonnal hatályba lép s életbe léptetésével a vármegye alispánja bizatik meg.

Alsófehér vármegye törvényhat. bizottságának Nagy-Enyed 1897. október 29-én tartott rendes gyűléséből. Kiadta: Gáspár János főjegyző.

Országgyűlés.

A képviselőház f. hó 19-én választotta meg új tisztviselőit a második ülészakra és megalakította az egyes bizottságokat is. Csak Szilágyi Dezső elnöki helye nem került választás alá. Az alelnöki helyeket ismét Berzeviczy Alberttel és Láng Lajossal töltötték be. A jegyzői karban gr. Teleki Sándor helyét Perczel Béni abrudomány-erespataki képviselő nyerte el. Vármegyénk képviselői közül beválasztottak: az igazságügyi bizottságba: dr. Mohay Sándor; a közigazgatási bizottságba: Török Bertalan; a napló-bíráló bizottságba: dr. Werner Gyula és Szóts Pál; a valuta-rendeles és céljaira szükséges arany beszerzését és fölhasználását ellenőrző bizottságba: Zeyk Gábor. Vármegyénk szülöttei közül: Lukács Béla a közlekedésügyi, Pogány Károly a pénzügyi bizottság tagjai lettek. Lukács Bélát azonkívül a szabadelvű párt gr. Csáky Albinnal és Vargics Imrével együtt alelnökévé választotta.

A magyar iskolák bezárása Romániában.

Mint Bukarestből írják, a román kormány nem elégedett meg a dobrudzsai bolgár iskolák bezárásával, hanem elrendelte a Románia területén levő összes magyar iskolák bezárását is a jelen iskolaév végével. A bezárást a román kormány azzal okolja meg, hogy a magyar iskolák tanítóinak nincs a román kormány által megkívánt képesítésük, azaz oklevelüket nem Romániában szerezték. Ez iskolák könyvei nincsenek a román kormány által approbálva, a román nyelvet az iskolákban nem születt románok tanítják s így e miatt nincs is elég eredmény e nyelv tanításában.

Nem vonható kétségbe, hogy minden államnak joga van a maga területén iskolaügyét szemben a maga alattvalóival tetszése szerint rendezni, csak az jegyzendő meg, hogy a magyar iskolákat látogató gyermekek szülői Romániában nem állampolgárok, hanem a magyar állam alattvalói, kik semmiféle politikai jogot sem élveznek. Ez ok miatt eddig a román kormány nem is tekintette ez iskolákat másnak, mint magániskoláknak, amelyek államérvényes bizonyítványt nem állíthattak ki s amelyeknek elvégzése nem is kvalifikált semmire. A mostani magyarellenes áramlat arra bírta a román kormányt, hogy ez iskolákat se tőrje meg többé.

És abban a Romániában, hol ilyenek törtennek, elég merészek a magyar államot azzal vádolni, hogy elnyomja Magyarországon a román iskolákat, ahol pedig 3600 román népiskola működik akadálytalanul.

Nagyenyedi lakásviszonyok.

— Egy kis városrendezéssel kapcsolatban. —

I.

(B.) Harmincz év alatt városunk kiheverte az 1849-ik év borzasztó pusztítását. Bizonyára nincs meg többé az a jómódu, erős, ambitiosus, foglalkozására és előjogaira

büszke polgári osztálya olyan nagy számban, mint 1848-ban volt, de ha visszaemlékezünk arra a borzasztó veszedelemre, mely emberben és vagyonban annyira tönkre tette városunkat; ha a változott gazdasági, ipari és kereskedelmi helyzetre s az oly sokszor előfordult válságokra gondolunk; ha tudjuk azt, hogy legtöbb polgártársunk vagyona teljes pusztulása után két keze kintartó munkájával tarthatta fenn családját és igyekezett végtelen takarékosággal egy kis tőkét szerezni, melylyel hajlékát felépíthesse, — azt hiszem, hogy jogos önérettel fogadhatjuk mindazok öszinte elismerését, kik az egykor romba dőlt várost a mai fejlődő alakjában végig tekintik és jövőjéhez szép reményt fűznek, ha a szükséges előfeltételek meg lesznek adva.

Nincsenek immár romok, pusztá telkek épülnek be; a régi város területén tul új házsorok emelkednek s ma már mindenfelől halljuk a panaszt, hogy a lakások bére igen nagy, sőt már azt is, hogy megfelelő lakást kapni nem lehet. Érdemes, mert szükséges e kérdéssel foglalkozni, s felvetvén néhány eszmét, felhívjuk mindazokat, akiket érdekel, szóljanak e kérdéshez, akiket pedig hivatásuknál fogva illet, arra kérjük: igyekezzenek azt mielőbb a legalkalmasabb, célra vezető módon megoldani és segíteni a nehézségeken.

Először azonban taglaljuk kissé Nagy-Enyednek, mint vidéki városnak, helyzetét. Már a XV. században is nyoma van, hogy a közigazgatás és törvénykezés vármegyei közegei, ha nem is állandóan, de sokszor itt székeltek, a XVI. század harmadik tizedén kezdődőleg azonban határozottan már megyei székhelynek lehet tekinteni. Ezen körülmény és az, hogy a káptalan birtokból kikerülve, idők folytán egyes fejedelmek nevezetes nemesi jogokban részesítették s a polgárságnak számos kiváltságot adományoztak, s végre, hogy a XVII. században a Bethlen-kollégium is itt nyert állandó elhelyezést, nagyban befolyt Enyed fejlődésére, minek folytán nem csak iparos polgársága szaporodott, hanem számos vidéki nemes birtokos is itt települt le. Fejlődését igazolhatja azon körülmény is, hogy négy országgyűlés tartott falai között, mert feltehető, hogy a nagyszámú főurak, fejedelmi kíséret és követek elhelyezésére elegendő kényelmet tudott nyújtani. Nevezetes vásárai is voltak, így pl. az őszi Gál-napi vásár több száz év óta híres vásár volt, sőt még az egy időben elenyészett augusztusi vására is sokkal jelentékenyebb lehetett a mostaninál. Enyed tehát úgy nagyobb számú intelligenciája, mint iparos osztálya a fejedelmi székhelyül szolgáló Gyulafehérvár mellett jelentékeny színvonalra emelte, s hogy mily sok életerő lakozott polgárságában, mutatja, hogy fenntartó elemei, az oly sokszor ismétlődő pusztulás daczára, mindannyiszor ismét lábra állították. Pedig helyi fekvése nem éppen szerencsés s a területén rendetlen mederben átfolyó patak is, melynek partjait már régen sűrűn beépítették a timár és fazekas iparosok, rendkívüli áradásaival sokszor okozott nagy károkat, míg ellenben nyáron néha alig van annyi vize, hogy egy-egy malomkereket forgasson, vagy felfrissítse az uszoda vizét. Kereskedelme is aránylag még nem jelentékeny, s jövő fejlődésére, népességének szaporodása mellett, főleg azon gyári vállalatok emelkedése lesz befolyással, melyek pár év előtt keletkez-

vén, praktikus vezetés mellett tőkeerejük emelkedéséhez képest lesznek lassankint versenyképesek. Ami pedig városunk mezőgazdaságát illeti, hatása nem oly nagy, hogy pl. Torda nagy gazdáival egy sorba állíthassuk; két, három nagyobb magánbirtok mellett a kisbirtokosok vannak többségben, kiknek többnyire más kereset képezi fő életmódjukat, pl. tisztviselői állás, vagy ipari foglalkozás, kereskedés.

Enyedet tehát várossá a XVII. század óta nagy számú intelligenciája és iparos polgársága együttesen teszi. És miután intelligenciája mondhatni évről-évre szaporodik, ennek megfelelően az iparosok és kereskedők üzlete is mind biztosabb életmóddá válik, habár még korlátolt számban és mérvben, de egyuttal az életigények is magasabbakká, a fejlődés, haladás láttára fokozottabbá lettek. A mostani lakás, butorzat, öltözet, multságok mily nagy különbséget mutatnak fel az 1848 előtti korszakokhoz képest! s ezek az igények folytonosan fejlődnek s úgy szólván követelik a külsőleg is tetszetős, kényelmes irányban való haladást, melylyel karöltve kell járni az egészségügy követelményeinek is.

Ámde e követelések bizonyos határon túl nem mehetnek s az igények mérvét az egyének évi rendes jövedelmére kell hogy megszabja, mert ha nem tekint erre: romlás, bukás lehet a következménye.

(Folytatása következik.)

Nagyenyedi Testgyakorló Egyesület.

Bodrogi János tanár f. hó 14-én tartott titkári jelentése.

A „Nagyenyedi Testgyakorló Egyesület“-et a szükség teremtette meg. Évek óta sajnosan éreztük hiányát egy olyan jó társaságnak, baráti körnek, ahol a napi szellemi munka után egészséges és némi testedzésel együtt járó kellemes szórakozást is találhatnánk. Végre a múlt év január havában egy nagyobb részt fiatal emberekből álló társaságban merült fel ez a kérdés Lázár István tanár ur lelkes kezdeményezésére. Az ige hamar testté is vált, mert már egy február 10-re összehívott előleges tanácskozási kimondotta a „Nagyenyedi Testgyakorló Egyesület“- megalakítását s elnökül egyhangulag, nagy lelkesedéssel Lázár István tanár urat választotta meg. Az alapszabályok elkészítésére és az alakuló közgyűlés előkészítésére pedig három tagból álló bizottságot küldött ki. A bizottság munkálatait elkészítve, az alapszabály-tervezetet a február 19-re összehívott gyűlés elé terjesztette. E gyűlés, melyen mintegy harminczan vettek részt, élénk érdeklődéssel tárgyalta végig az egész alapszabály-tervezetet s annak minden egyes pontját megvitatta, azt a maga részéről elfogadottnak jelentette ki. Majd megejtette az alapszabály-tervezet által előírt választásokat s egyszersmind megbizta az elnököt és a titkárt, hogy az elfogadott alapszabály-tervezetet a kellő formában kiállítva, helybenhagyás és megerősítés végett terjesszék fel a nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter urhoz. A felterjesztett alapszabályok megerősítése 1897. június hó 20-án történt meg.

A legfontosabb kérdésnél, a gyakorlóhely kérdése megoldásánál, a Bethlen-kollégium méltóságos Elöljárósága jött segítségünkre oly módon, hogy kérésünkre, gyakorlóhelyül használatra a legnagyobb készséggel átadta az intézet akkori ideiglenes

tornacsarnokát, most pedig — a jelen iskolai év eleje óta — az egészen újonnan épült díszes tornacsarnokot szintén rendelkezésünkre bocsátotta. Olyan szerencsés körülmények között vagyunk tehát, hogy a kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő s a legjobb tornaszerekkel berendezett díszes tornacsarnokban tarthatjuk gyakorlatainkat. Hazánk hány kis, sőt nagyobb városának társadalma nincs ilyen ritka szerencsés körülmények között?

Ami a lefolyt év egyesületi életét illeti — tekintve neha a kezdet nehézségeivel való küzködést — elég élénknek mondható. Volt egyesületünknek összesen 48 rendes tagja, időközben eltávozott hat, e szerint jelenleg van 42 reudes tag. A választmány által előre megállapított különböző gyakorlatok hetenkint kétszer megtartottak s a megjelent tagok erőfelvétele is kétszer megtörtént. A szükséghez képes tartottunk választmányi üléseket, tartottunk egy rendkívüli közgyűlést is a Korszolyázó Egylettel való egyesülés lehetőségének megbeszélése tárgyában. A múlt év tavaszán egy sikerült táncestélyt rendeztünk.

Egyesületünk célja alapszabályaink szerint: „Testgyakorlatok és a testedzés egyéb módzatai által az egészség és testi erő ápolása. E célból hetenkint legalább kétszer tornagyakorlatokat, labdajátékokat és alkalmas időben kirándulásokat rendez s amennyiben erre működő tagjai elég számban jelentkeznek, a vívást is fölveszi programjába.”

Jól tudjuk, hogy még esetleg tán egy pár esztendeig is mindig a kezdet nehézségeivel kell küzdenünk; azt is tudjuk, hogy idő kell addig is, míg társadalmunk illetékes köreinek bár csak nagyobb részét fenti célunk kivételéhez megnyerjük; de mi ezekkel számot vetettünk a maga idejében. Az ötven-hatvan éves angol férfi elengedhetetlen eletszükségletének tartja, hogy kedvező időben naponkint legalább is egy pár órát labdázással, vagy egyéb egészséges testmozgással együtt járó játékkal töltse el. Miért ne lehetne ez nálunk is éppen úgy? Ott a játszó tereken gyerekektől elkezdve öreg urakig minden korbelit lehet látni. Egészen fiatal gyerekek öreg urakkal bámulatos türelemmel játszódnak órák hosszat az angol nemzeti labdajátékokat. Magukkal viszik azokat a világ minden részébe s így a cricket, croquet, lawn-tennis stb., mint nemzeti játékok, a nemzeti szellem ébrentartói és fejlesztői is egyszerre. Mennyi nemzeti játékuunk van nekünk is ifjaknak és felnőtteknek való egyaránt, s mennyire nem tudjuk mi még azokat kellőképpen értékesíteni a magyar nemzeti eszme erősbitése szempontjából! Nálunk a nemzeti játékok még ez idő szerint a nemzeti szellemfejlesztés eszközeinek csak holt tőkéi.

Amilyen arányban kezdenek ma már Európa minden kultur államában mind nagyobb és nagyobb gondot fordítani az ifjúság szellemi nevelése mellett annak testi nevelésére is, éppen olyan arányban kellene fokozódnia annak az érdeklődésnek, melyet maga a társadalom, tehát a nagy közönség, ezzel a kérdéssel szemben elfoglal. Mert az ifjúság testi nevelésének tagadhatatlanul akkor van igazán értéke, ha az ifju az iskolából kikerülve, mint férfi is tovább folytatja a testedzést, mint az egészséges test és egészséges lélek közötti harmoniaának legfőbb biztosítóját.

Számításom szerint városunkban körülbelül százötvenre megy azoknak a különböző hivatalos foglalkozású egyéneknek a száma, akik kisebb-nagyobb mértékben mindannyian rá vannak utalva a testedzés egyik vagy másik fájának művelésére, mivel a nap legnagyobb részét szellemi munkával szobában kénytelenek eltölteni. Egyesületünket tehát főként egészségi szempontból első sorban az u. n. hivatali elemnek kell igénybe vennie. Mi szórakozása van ugyanis ez idő szerint egy magam fajta kisvárosi hivatalnok-féle embernek? A kaszinó! mondanák talán igen sokan. Igaz, a kaszinói szórakozásra minden művelt embernek szüksége van „mértékkel”, de ha azt tulságba hajtjuk s a napi szellemi munka miatt különben is elbágyadt testet egy kis egészséges testmozgás helyett — legyen az akár séta, akár játék vagy torna — órák hosszat ismét elhelyezük egy székre, az eredmény minden orvosi tudomány nélkül világos: levertség, rossz gyomor, álmatlanság, gyakori főfájás, emésztési zavarok, melyek legtöbbször veszedelmes gyomorbetegségeknek át stb.

Legyen ez a mi kis egyesületünk városunk közegészségügye tovább fejlesztésének szerény munkása és a jó egészség fentartásának, biztosításának egyik eszköze.

Vegyes hírek.

— **Kérjük t. olvasóinkat hátralekös előfizetéseik gyors beküldésére.**

— **Anyakönyvvezetői kinevezések.**

A m. kir. belügyminiszter Alsófehér vármegyében a bucsum-isbitei és a bucsum-satui anyakönyvi kerületeket „bucsumi” elnevezés alatt egy anyakönyvi kerületté alakította s ezen kerületbe anyakönyvvezetővé, a házassági anyakönyv vezetésére és a házasságkötéseknél való közreműködésre is kiterjedő hatáskörrel Baritz Viktor körjegyzőt, anyakönyvvezető helyettesekké, továbbá a házassági anyakönyv vezetésére és a házasságkötéseknél való közreműködésre is kiterjedő hatáskörrel, az alvinczi kerületbe Szöcs Károly községi előjárót, a krakkóiba Péter Pál gazdatisztet, a borberékibe Hell Jenő borberéki lakost, az örményszekesibe Elekes Dezső helyettes jegyzőt, a pókafalviba Oniskó János állami tanítót, a buzásbocsárdiba pedig Grünwald Lajos jegyzőt irnokot nevezte ki; ez utóbbit azonban csakis a születések és halálozások anyakönyvvezetésére szorító hatáskörrel.

— **Egyházkerületi képviselő-választások a nagyenyedi ref. egyházmegyében.** A nagyenyedi ref. egyházmegye tanácsa folyó hó 20-án tartott ülésében vette számba az egyházközösségek presbitériumai és a felekezeti tanítók által egyházkerületi képviselő megválasztására e hó 9. és 16-án adott és zárt levelekben beküldött szavazat-lapokat. A választási eredmény a következő: a) a nagyenyedi választó körbe képviselővé lett megválasztva összes szavazattal Szilágyi Farkas nagyenyedi ref. lelkész; b) a gerendiből egy híján összes szavazattal Kovács Gyula nagyenyedi polgármester; c) a tordaiból összes szavazattal Bartha Miklós országgyűlési képviselő; d) a harasztosiból szavazat-többséggel Barabás József egerbegyi ref. lelkész és egyházmegyei közügyigazgató; e) a marosújváriból szavazat-többséggel Bethlen Sándor gróf; f) a tanítók részéről

szavazat-többséggel: Szécsi Ferencz felvinczi ref. lelkész. A megválasztott képviselők egytől-egyig azon egyházi párt hívei, mely a nagyenyedi theol. akadémia beszüntetésére irányult törekvések ellen összes erejével küzdött. A választások nagyobb mérvű választási küzdelmek nélkül mentek véghez és a szívekben keserűséget nem hagytak hátra. Gratulálunk s egyszerre mind a megválasztott képviselők részére erőt és kitartást ohajtunk, hogy szép és nagyjelentőségű megbízatásukkal járó kötelemeknek az egyházkerület törvényhozó díszes testületében önérettel és a legjobb eredményekkel telessenek eleget.

— **Szilágyi Gyulát,** a Bethlen-főtanoda tanárát és a főgimnázium volt igazgatóját, csütörtökön, e hó 20-án délután temették el nagy részvét mellett. Megjelent a gyászszertartáson Enyed városának összes értelmisége és polgársága, hogy a volt népszerű és kiváló tanferfiut utolsó útjára elkísérje. A Bethlen-kollégium előjárósága és tanári kara Zeyk Dániel és Csató János főgondnokok vezetése alatt jelent meg; megjelentek az erdélyi egyházkerület erdélyrészi összes iskoláinak tanár képviselői, Nagy-Enyed város képviselő testülete, a Bethlen-kollégium ifjúsága, a Szent-Lélek-társulat, az ipar testület saját gyászbogója alatt jelent meg; a helybeli honvéd zászlóalj tiszti kara, a csendőr szárnyparancsnokság, Nagy-Enyed összes hatóságai, egyletei és egész polgársága. A gyászszertartás pont 3 órakor vette kezdetét a Bethlen-kollégium dalkörének gyászdalával, mire Szilágyi Farkas nagyenyedi ev. ref. lelkész mondott megható gyászimát, Jancsó Sándor ref. lelkész pedig igen szép gyászbeszédet. A gyászbeszéd után a városi dalkör „Temetésre szól a harang” című gyászdalának hangjai mellett indult meg a szomorú menet az ev. ref. temető felé, hol Fogarassy Albert Bethlen-főtanodai tanár bucsuzott el úgy saját, mint tanár-társai nevében volt kollégájától. Erre a Bethlen-tanodai dalkör énekelt egy gyászdalt és Kristoff György VIII. osztályos tanuló mondott a tanuló ifjúság nevében bucsuztatót. Végül az iparos dalkör éneke mellett hantolták el a koporsót és érte végét a gyászszertartás. A „Közérdek” szerkesztősége ez uton fejezi ki a gyászoló családnak részvétét, ohajtva, hogy a mélyen sujtottak az elhunyt drága emlékében találjanak vigaszt pótolhatatlan veszteségükben.

— **Közgyűlés.** A nagyenyedi Önkéntes Tűzoltó-Egylet febr. 6-án d. e. 10 órakor az új városház dísztermében tartja meg rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1) Elnöki megnyitó. 2) Az egyesület 25 évi jubileumának megünneplése iránti határozathozatal. 3) Titkári jelentés. 4) Számvizsgáló bizottság jelentése. 5) Az 1898. évi költség-előirányzat. 6) Segély iránti kérvények tárgyalása. 7) Esetleges indítványok.

— **Hymen.** Sebestyén Ferencz ev. ref. lelkész, a Bethlen-kollégium egykori jeles növendéke, f. hó 18-án tartotta esküvőjét Seress Leontin kisasszonnyal, Seress Attila földbirtokos kedves és szép leányával, Boros-Benedeken. A lakodalmon, mely a legjobb hangulatban folyt le, városunkból is sokan vettek részt. Gratulálunk.

— **Gazdasági felolvasás.** Az alsófehérvármegyei gazd. egyesület által rendezett téli ingyenes gazdasági felolvasások

negyediké ma vasárnap tartatik meg Gyulafehérvárt. Felolvasók: dr. Szaniszló Albert jóságigazgató és nyug. akad. tanár, ki a növény-élet köréből meríti felolvasása tárgyát, és dr. Ebergényi Sándor, ki a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cikkeket ismerteti.

— **Uj pénzintézetek Alsófehér vármegyében.** Mint értesültünk, Verespatakön a napokban egy új takarékpénztár alakult, mely hivatva leendő bányavidék hitelforgalmát nagyban emelni és a bányászati belterjesebb művelését elősegíteni.

— **Ipartestületi bál.** Mint biztos forrásból értesültünk, a nagyenyedi általános ipartestület évi rendes mulatságát február hó 5-én tartja meg, amikor egy nagyobb szabású bált szándékozik rendezni. Derek iparosaink, bizonyára a szándék szép és hasznos voltára való tekintettel, városi közönségünk minél nagyobb számban való megjelenését kérik.

— **A rendőr-orvos figyelmébe.** A mostani magas gabona- és lisztárak mellett elvárna a fogyasztó közönség, hogy a jó drágán megfizetett pék-sütemények kifogástalanok legyenek élvezhetőség tekintetében. Nos a mai napon lapunk egyik barátja egy olyan kifú-darabot szolgáltatott be szerkesztőségünkbe, melynek egyes alkatrészei mindennek inkább nevezhetők, mint élvezhetőnek, egyszerűen undorító, sőt egy vegyelemzés aligha azt nem sütné ki belőle, hogy mérgező anyag keveredett a liszt közé. Ez alkalommal nem nevezük meg, melyik pék üzletéből került ki, hanem a köteles vizsgálatot és felügyeletet elvárjuk a hatóságtól. A szép mutatóvány szerkesztőségünkben bárki által betekinthező.

— **Temetés.** Az oly korán sirba szállott fiatal szép asszony Seprényi Jánosné született Csekő Anna temetése — mint lapunk múlt számában is említettük — a legnagyobb részvét mellett folyt le a hó 21-én. A halotti beszédet Jancsó Sándor ref. lelkész tartotta s ennek megtörténte után a millenáris dalárda énekelt gyász-dalokat. A halotti menét a buza-piaczón vonult végig s a tűzoltó-zenekar gyász-akkordjai mellett haladt a reformátusok temetője felé, ahol elföldelték a kedves halottat, kit férjén s gyermekén kívül számos rokon gyászol és sirat.

— **Baromvásár.** Nagy-Enyeden a téli vásár a hó 22-én — szombaton — kezdetét vette, amennyiben a baromvásár megfelelő kereslet és kínálattal jávában folyik. A kirakó vásár a hó 25-én — kedden — lesz, amely elé — tekintettel a gazdasági viszonyokra — nem a legnagyobb reménnyel néznek kereskedőink és iparosaink.

— **Köszönet.** Szalmási Béla vidéki kereskedő ur a nagyenyedi szegény tanulókat segélyező kör pénztárához Székely Béla tanfelügyelőséghez beosztott áll. tanító által 10 frtot juttatott. Fogadja a tisztelt adományozó e szíves adományáért e helyen is a jótéteményben részesített segélyező egyesület hálás köszönetét. Nagy-Enyed, 1898. január 21-én. A segélyező kör elnöksége.

— **Az országos nemzeti szövetség felhatalmazásával Haragos Ádám ur, a szövetség megbízottja, jelenben városunkban időzik, hogy az údvös és hazafias célú szövetség fiókköréit vármegyénkben is szervezze. Érintkezésbe is lépett már vármegyénkben Gyulafehérvárt és Al-**

vinczen e helyek intéző köreivel és vérmes kilátásai vannak arra nézve, hogy fáradozásai sikerrel fognak járnai. Jelenben Nagy-Enyed város intéző köreivel folytat tárgyalásokat; az eredményről jövő számban részletesen fogunk beszámolni, de már most is — e helyen — kötelességünknek ismerjük olvasó közönségünk figyelmét az országos nemzeti szövetség azon tervére irányítani, melynek célja az erdélyi részt a szövetség kötelékébe bevonnai. Haragos urnak megbízása van, hogy az összes erdélyi városokat és nagyobb társadalmi góczpontosokat felkeresse és a szövetség fiókegyleteit lehetőleg mindenütt megalakítsa. Lapunk hasábjain már több ízben ismertettük az országos nemzeti szövetség célját, mibenállását, ennek dacára azonban jövő számban részletesen ujjolag is foglalkozni fognak e kérdéssel, hogy az erdélyi részek magyar közönsége azt minél behatóbban megismerhesse és méltó támogatásban részesítse.

— **Szállítási díjkezdvezmény a szeszgyáraknak.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara múlt évi november havában a kerületében létező szeszgyárak kérésére közben járt a minisztériumnál az iránt, hogy tekintettel a múlt évi rossz gabona-termésre s abból következett nyersanyaghiányra, nyerjenek díjkezdvezményeket azon tengeri szállítmányokra, amelyeket kénytelenek távolabbi helyekről szerezni be. A miniszter, engedve a felhozott indokoknak, a kért kedvezményt megadta oly módon, hogy az Arad és Nagyvárad mögött eső állomásokról f. évi szeptember hó végéig számukra a teljes kocsirakomány szállítása 20% elengedés mellett történhetik.

— **„1848” hatodik és hetedik füzet.** Egyszerre két füzetet kaptunk most Jókai, Bródy, Rákosi pompás vállalatából az „1848”-ból, a hatodikat és hetediket. Fegyvercsattogás és trombitahang üti meg füleinket, ha ezeket a képeket nézzük. Megragad az idők hangulata, az a lelkes, nagy érzés, mely akkor kebleket tudott betölteni, mint a Petőfié. Lélekcsereelő nagy idők! A mai kor gyermeke szomorgó kegyelettel gondol a nagy alakokra és mélyen felsóhajt: miért nem adatott neki azokkal egy korban élni! Az Unió hőseinek korában, amikor Szász Károly a világtörténet könyvével kezében vitta harczát a háborgó nemzetiségekkel, feltámadt az ellenség tengere, de egy napon, csöndesül a vihar, a kolozsvári piacon kibomlik a magyar trikolor, mint a szivárvány a vihar után és elcsendesül egy pillanatra minden; csend, béke. Mért nem adatott éltnünk a boldog korban, midőn Pozsonyban a magyar szellem kezdte bontogatni szárnyait, mikor aztán Pestre költözött az országgyűlés. Egyszerű terem volt a képviselők tanyája; ők, az alakok voltak fényesek. A Vigadó szerezny termében egymásután nagyszerű események játszódtak le. Ma még Kossuth beszéde hangzik, a visszhang „Megadjuk”-ot kiált rá százak ajakáról; lent a határszálen véres harcz folyik, jönnek a szerbök. Ma még készülődnek, egy hét múlva idetoppannak, két hét múlva mindenükből kifosztottak, egy hónap múlva Kossuth szózata harczra hívja a népet; nyomában megterem a népfölkelés, megnépesülnek a magyar táborok s mához másfél hónapra már takarodik kifelé az ellen, azt keresi, hol közelebb az osztrák határ? Dicsőséges, fenséges nagy idők, jól járt, aki bennetek élt,

boldog, aki rátok visszaemlékezhet, áldottak, akik nagy tetteidet összegyűjtik, új életre keltik, örökbe hagyják az utókornak. A diszmű valóban ezt teszi. Ugy látszik, a szerkesztők és kiadók nemcsak ígéretüket váltják be, hanem még sokkal többet tesznek. 1200 képet ígértek, de úgy látszik, annál jóval többet adnak. Teszik ezt hálából a közönség iránt, mely e művet oly jól megérdemelt pártfogásban részesíti. A gazdagabb tartalom nem változtat a mű árán. Az egész nagy kötet ára 9 forint, és diszkótesben 12 forint lesz; egy füzet ára 30 krajczár. Megjelenik a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság kiadásában.

— **A fehérnemű fénykora.** A finom fehérneművel üdött luxus XV. és XVI. Lajos francia királyok alatt érte el fénykorát. Különösen a csipkekedőkben, alsóruhákban és harisnyákban fejtettek ki óriási fényűzést és ezek a cikkek a szövőipar valóságos mesterművei voltak. A forradalom után ez a fényűzés alábbhagyott, de a direktorium napjaiban még jobban fellendült. Ekkor jött divatba a görög kosztüm, melynél a szoknya oldalt nyitva volt, úgy, hogy a láb kilátszott. A nyitott szoknya uralmával persze az alsó ruha is még finomabb és pompásabb lett. Most megint nagy a fényűzés Párisban. Olyan finom selyemtrikókat és harisnyákat készítenek, melyek a száz év előttiéket is felülmúlják. A finom brüsszeli csipkék és méregdrága zsebkezdők is nagy keresletnek örvendenek.

NAPIREND.

Vasárnap, jan. 23. Polgári olvasókör táncestélye Zalatnán este fél 8 órakor. — Népies gazdasági felolvasás Gyulafehérvárt. Előadók: dr. Szaniszló Albert, dr. Ebergényi Sándor.

Hétfő, jan. 24. A Testgyakorló Egyesület gyakorló órája d. u. 6-7-ig.

Kedd, jan. 25. Országos vásár Nagy-Enyeden. — Táncestély Magyar-Igenben este 8 órakor.

Kérjük a városi hatóságokat és az egyesület elnökségeit, hogy a gyűlések idejét jó előre lapunkkal közölni sziveskedjenek.

Meteorologiai jelentés jan. 19-től jan. 22-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
19	7	81.9	-5.6	—	10△	ny.	
	2	81.2	-5.0	—	10	—	-5.0 -6.6
	9	81.4	-5.7	—	10	—	
20	7	80.9	-6.6	NW ₂	10	—	
	2	79.8	-6.0	—	10	—	-5.8 -8.2
	9	79.2	-7.0	—	10△	ny.	
21	7	79.8	-8.2	W ₂	10	—	
	2	78.4	-6.8	—	10	—	-6.0 -8.2
	9	78.0	-6.8	—	10	—	
22	7	75.8	-6.0	—	11	—	
	2						
	9						

Kilátás: Enyhülő hőmérsék mellett némi kilátás csapadékra.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1-10-ig. Borulat fok = 1-10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, △ = dara.

Csarnok.

Dal.

Hirbe hozott a falunak gonosz szája,
Amióta engem szeret egy szép lányka.
De nem bánom, hadd beszélnek
Az emberek, az emberek!
Lelkem ugys, tudom én, hogy
Megszüvedett, megszüvedett.

De ha soká eljár még a falu szája,
Én kiáltok rá erre a rossz világra!
S olyant teszen, amit senki
Sohse látott, sohse látott:
Felfordítom ezt a czudar
Nagy világot, nagy világot!

Bedő Árpád.

Móra Lotti hazugsága.

Irtá: Bogdán Bella.

Igen, azt hiszem, 30 esztendő volt. Kérem, ne ijedjenek meg, én is tudom, hogy mivel tartozom az olvasónak, és ha most kivételesen mégis egy 30 esztendő leányról írok, higgyék el, tudom, mit cselekszem. Mert ez a leány először is kedves volt és szép és utána fordultak az utcán, aztán még a legjobb barátnői is csak úgy 22 évesnek hitték. Tény az, hogy tőde kis arca volt, meg királynőhöz illő haja, olyan lány és hozzá aranyos szökeségű.

Hogy miért árulom el a korát, ennek oka van, amit alább észre lehet venni. Tudni onnan tudom a kort, mert én ismertem őt, mikor még nem hordott szép nehéz selyemruhát és nem szólították nagyságos kisasszonynak. Szóval, mikor még nem nyerte meg a „Salon” nagy díját, amivel aztán egyszerre belépett a világba.

Ismertem, mikor az anyjával és öt testvérével feljött Budapestre. Az anyján sárga perkál kendő volt és ők mind igen kopottak valának, de azért Lotti, mikor kiszállt a vonatból és lesegítette a többi, akik mind kisebbek voltak és éhesek, meg fáradtak — egy percze körülnézett és azt hiszem, azt mondta: Szép város — ha valaki benne az ember!

Akkor pedig 18 éves volt és egy 18 éves leánytól inkább várná valaki, hogy megnézze magát a kirakatok nagy tükrében és azt mondja: szép vagyok!

Már most az a kérdés, nemde, hogy miképpen tanulhatott Lotti, mert végre, ha szegény volt és élnie is kellett, sőt öt testvére is volt, akkor nehéz tanulni, mert hol az idő, meg hol a kedv hozzá és aztán egy leány . . . hiszen ez tisztára lehetetlen!

Megtörtént mégis. Még csoda sem esett. Egyszerűen nappal dolgozott. Az apja is festő volt, attól tanult valamikor festeni és nappal pingált legyezőket, tányérokat és reggel korán leült, és festett és elcsentóráiban bujta a tálakat, kiállításokat és képtárákat. Nem ismerték, mert ugyan ki ismer egy tányérokat mázó leányt, aki üzletről üzletre járt munkát keresni, alkudni és veszekedni a munkaadó gyárvezetővel és aki reggel kilenczről esti hatig benn ül még 50 leány közt a meleg műhelyben lehajtott fővel és vörös szemekkel.

Azt hiszem, Lottinak ez az idő nem volt kellemes, annál kevésbé, mert az anyja nem szerette, hogy fest. Az apja . . . oh, az más volt: nagy mester, igen, de meghalt rég, és azóta nyomor az osztályrészüket és Lotti is jobban tenné, ha más foglalkozást keresne; ott van például: a ruhavarrás, ezt jól fizetik, mindenki tudja; de Lotti nem akar, sőt reggel is fest, és szabad idejét a muzeumokban tölti, a helyett, hogy legalább sétálna künu a szép tavaszi levegőn és el-

fogadná a rajzó udvarlását, aki néha haza szokta kísérni, az sokat keres és szegény leánynak kapni kell a szerencsén.

Lotti azonban furcsa. Hallani sem akar semmiről. Egy fiatal leány, kit nem érdekel a tavasz és a szerelem. Aki nem érzi a lombzugást, virágyilást, az illatot és nem óhajt semmi szerelmet — házasságot még kevésbé.

— Mi lesz velünk? sóhajtá az anyja, már 22 éves vagy, mindig csak festesz és férjhez akkor mikor mégy . . .

Lotti ilyenre nem felelt, hanem belenezett a semmisségbe. Férjhez menni! Nem ezt akarta ő. Lenni, lenni! Valakinek tisztelete, becsülete van; uri nő olyan, akinek utána fordulnak és azt mondják: Ez ő! Móra Lotti! Tudjátok, a híres Móra Lotti!

Igy aztán nem tudta, hogy mulnak az évek.

Nem. Telen hideg volt, nyáron meleg — ez minden, és telen muffot viselt, nyáron szalmakalapot, de egyébről nem tudott, csak dolgozott, mindig dolgozott.

Aztán megtörtént. Ő ugyan tudta, hogy — ez meg fog történni egy napon és nem is volt meglepetve. A képét! Az „álmot” . . . a Szalonban elfogadták, igen, sőt megdicsérték és megvették!

És ime, egyszerre vége volt a gyárba való járásnak, meg sok más mindennek. Így történt, hogy, nem tudták, hány éves. 26 éves volt, mikor kilépett a világba, de igazán úgy nézett ki, mint egy 19 éves kis leány. Egész fiatalnak, érinthetetlennek, szépség, üdének és ifjunak maradt teljesen.

Gondolják sokan, ez mese. De nem az. Móra Lotti teste, lelke ártatlan maradt és így fiatalosága óva volt. A munka, az csak nagyon széppé tette a nézését és mind, akik ismerték, kis leánynak találták.

Lotti pedig csak dolgozott; igen, de most már meg lehetett elégedve. Megsüvegelték és kezét csókolták neki. Szép lakása is volt, kis fülkés szalonja, melyben sok tagja megfordult koronkint a szépművészeti társaságnak, s hol a hang igen előkelő volt. Lotti boldog lehetett volna immár — hát miért nem volt az?

Miért? Azt hiszem, mert most, hogy annyit elért, látta, hogy mind ennek nincs semmi becsé. Hisz ez mind hideg. Az emberek tisztelete. Hát mi ez? Oh mi! S mit ér? Bizony, hogy hidegen hágy és nem melegíti fel a szívet. S Lotti fájni kezdett és többet is gondolkodott: Harmincz éves vagyok és még nem szerettem! Jó ég, de hogyan van ez? mondotta ezt gyakrabban az utolsó időben és kezdte figyelni a férfiakat. Azokat és — a tükröt. „Szép vagyok, gondolá, hát a férfiak ezt nem látják?”

Ugy látszik, nem látták, mert hisz mind egyiknek volt valakije. Vagy felesége, vagy menyasszonya, akár szeretője. Mindegyiknek és neki nem maradt. De miért? Miért?

Miért, hogy vele a férfiak nagyon udvariasak? Bizony ritkaság is, hogy egy leány önérejből így kiküzdje magát. Tiszteletre méltó nagy dolog ez. Le a kalappal! S le-emelték földig a Lotti szelleme és lelki ereje előtt, alázattal közeledtek felé. Nem tudni, miért? de így történt. Azt hiszem, benne van a ferfitermészetben, hogy a gyöngeséget inkább megbocsátja a nőnek, mint az erőt.

A vére végre is fellázadt. Szerelmes álmaj jöttek. Egyszerre érezte az illatot és hallotta a madarak dalát. Minden csodás, misztikus titka az életnek varázsszal kez-

dett birni reá és néha éjjel álmatlan maradt és végre is sirt és zokogott.

— Magának valami baja van — szólt hozzá Vándor Pál, ez a kedves bohéme, ki nek jó neve volt s kit bizalmasabban negyven éves gyerekek hívtak.

— Nincs, — szólt a leány — csak megbolondultam!

Vándor ránézett.

— Szerelmes?

Móra Lotti nevetett.

— Én! Ugyan kibe?

— Igaz, felelt a másik, hisz maga nem nő. Ezt dicséretként mondom, magának egyetlen gyengéjét sem ösmerem: csupa erő, ész, valódi férfijellem.

Mondotta ezt Vándor sokszor és a leányban végre fellázadt minden cepp vér.

— Hagyjon békét az iteleiteivel, szólt gorombán, maga nem ismer.

— De ismerem, felelt amaz. Egész életében rideg volt és most végre: nem tud vonzani! Szép, szellemes, igaz, de nem érti, — bár szeretné — az ambíciói megölték a kedélyét. Nem tud szeretni, szerelmet kelteni, nem ébreszt — illúziót . . .

A leány pedig éjjel álmatlanul feküdt. A nő, ki az ifjúkor legszebb éveit ridegen átélte, érezte az ősz kezdetét. Jöttek és tüntek az árnyak és ágyához a vesztett élet kísértetei.

— Nem vagyok nőies! ismételte. Igaza lenne, neki a jó barátnak, mesternek, ki évek óta vezeti a pályáját?

Barát. Vezető! Ha ő más leány lenne, lenne számára talán férj, vőlegény, imádó . . . szerető! De neki csak barátja van. Ki udvarias iránta, kivel órákon át beszél, vitatkozik, de aki soha, rövidke percig sem érezteté vele: hogy im te leány vagy és én férfi; szeretlek!

Se ő, se más. Hát nőietlen lenne! De milyen legyen? Milyen?

Forró júliusi nap volt. A szép kék szalonba besütött a függönyön keresztül a nap. A leány kedves illatszere: a chypre, édessé tette a levegőt és Móra Lotti bő fehér ruhában ült a kis díványon. Előtte Vándor Pál szürkülő feju érdekes alakja állott és vitakoztak ismét a tárgy felett, mely utóbbi időben úgy elfoglalta a leány lelkét.

— Tehát ön azt mondja, nem tudok érezni?

— Nem ez a hiba, de az, hogy ezt megérezik a férfiak.

A leány felnézett. Szemében felgyult a láng. Az asszonyok vére lobot vetett ereiben és elsápadt.

— Ugy — mondá és hangja remegett. — Ön persze ismer engem. Születésemről nemde! Mit tud ön felőlem? Ez a három év, mi ez? Ismert ön 15, 20 és 25 éves koromban? Nem! S így mer szólni! Így! Hát tudja ön azt, hogy szerettem-e én? Tud-e ön valamit erről?

— Nem hiszem, hogy szeretett volna — felelt amaz . . .

Lotti felszisszent.

— És ha mégis, szólt, és ha mégis. Ha azért vagyok ma hideg, mert valamikor csálódtam? Ma illúzióm meg vanak tépve, ifjuságom elrabolva . . . Nézze barátom, én ebbe csakhogy bele nem haltam egykor . . . nem a sorvadás, a szentimentális leányok divatos betegsége akart elvinni, de csak nagy nehezen imádkoztak vissza a szenvedélyes asszonyok végzete kezéből. Azaz csak az anyám imádkozott és a testvéreim; az orvos, az becsületesen megtette a magáét, míg

életre hozott. Azután még hosszú-hosszu éjszakák következtek, sirás-rivás és kétségbeesett átkozódások közt, hogy mért nem engedtek meghalni, ha már oly közel voltam hozzá. Nos — elég regényesnek talál most már? Mondja-e még, hogy nincs szívem! Hogy hideg vagyok? Hogy nem tudok szeretni?

S a Móra Lotti szemében könny volt. Abban a perczben ő is hitte, amit elmondott. Hitt e lázas szent hazugságban minden erővel. Láttá magát, mint gyermekleányt, előbb szeretve végtelenül, aztán elhagyatva nyomorultán. Az őt éhező testvér, az anya reszketésével a szűk hónapos szoba; a majolika-festés és a rongyos cipők felejtve voltak. Helyette átélte, átszenvedte e perczben a szerelem tündérregéjét, e szépséges, édes álmod minden kinjával, bújával és édenével. — „Szerettek!” kiabálta és szeméből könny esett — „és szerettem, igen szerettem!”

A mester némán állott e szenvedélyes szép nő előtt s delejtés áram bizsergett idegeiben, a chypre erős illata elvette az esztét. A vér agyába szállt, nem látott mást, csak egy illatos, édes nőt, aki szerelemért lelkesedett előtte.

Leomlott a lábához.

— Ha tudsz szeretni, szeress, szeress, szeress!

S a Móra Lotti szép, érdekes arcza im feléje hajolt. Igen, fürtei érték a férfi arcát és szemébe nézve, szólt:

— Istenem, de miért kételkedtél te ebben, miért? Miért?

Szerkesztői üzenetek.

Bakfi, Gyulafehérvár. Első kérdésére kérjen választ a mamától; sokkal kényesebb az ügy, semhogy mi ártsuk bele magunkat. Második kérdésére pedig azt izenjük, vegyen csak részt bátran; nem a ruha értékes voltával lehet a bálban hódítani, hanem szépség, kedvesség és főleg jó tánczezel.

S. J., Balásfalva. Mint már előre is jeleztük, küldeményének elbírálásába csak akkor kezdünk, ha velünk kiletét tudatja.

Gyulafehérvári Lantos. Becces soraira szépirodalmi rovatvezetőnk magánlevélben fog válaszolni.

New-York, Kolozsvár. Helyreigazító sorait az illető lap közölte, reánk nézve nem bír különös aktualitással. Nyílt térben közölhető.

Részvényes, Budapest. Körülbelül 8—10%-ot.

Don Juan, Nagy-Enyed. Helyesen járt el, erre magaviseletével az illető nő bátorította fel.

Érdeklődő, Alvincz. Nem közölhető.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Kiadó lakás.

Egy négy szobából álló, konyhával, kamrával, pinczével és mellék-épületekkel ellátott kellemes fekvésű lakás kiadó.

Értekezhetni id. Kun József cukrászszal.

1864 2-3

Eugen herceg-szobor sorsjegyek	Huzás február 11-én.
Főnyeremény	
75.000	
korona érték.	
Sorsjegyeket 50 kr-ával ajánl:	
Hecht S. bank és váltó üzlet,	
Budapest, IV. Ferencziek tere.	

Sz. 6903—897. közig.

Pályázati hirdetés.

Nagy-Enyed város tanácsánál nyugdíjazás folytán megürült I. tanácsosi árvaszéki előadó (évi fizetés 1100 frt) és főjegyzői állásra (évi fizetés 900 frt), nemkülönben lemondás folytán megürült állatorvosi állásra (évi fizetés 400 frt és mintegy 400 frt szemledij) ezennel pályázat nyitattik.

Felhivatnak mindazok, akik ezen

állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. t.-cz. 3. §-a szerint a vonatkozó állásokhoz kötött minősítést igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat alulirt tanácshoz folyó évi február 12-ig annál bizonyosabban nyujtsák be, mert a később beérkezett folyamodványok figyelembe vételni nem fognak.

A városi tanácsból.

Nagy-Enyeden, 1898. január 12-én.

Kovács Gyula,
polgármester.

1368 1-3

Id. Winkler János
N.-Enyeden

ajánlja a n. é. közönségnek
figyelmébe tisztán kezelt és
jóízű borait, ugymint:

rizling, peccsenye, asztali
és
carbenet.

1363 2-3

Százezrei a
családoknak iszzák
előszeretettel
naponta a

Eljen! eljen!

Kathreiner-féle Kneipp-malátakávét.

Mentes a babbévnak egészségre ártalmas alkotórésztől. Egyedül a Kathreiner-féle malátakávé az, mely annak illatát és kedvét iszt magában foglalja. A Kathreiner-féle malátakávé élvagygyerjesztő, könnyen emészthető, és a székletet tisztítja és gyermekekre nézve egyaránt hasznosnak bizonyult. Legkifőkébb pótlóka a babbévnak, valamint ajánlata legfontosabb vegyülete is annak. Tekintettel az egészségre és tatarékosagra, a valódi Kathreiner-féle többé egy háztartásból sem szabad hiányoznia.

Óvás az értéktelen utánzatoktól.

1897 2-12

A NAGYENYEDI
KÖNYVNYOMDA ÉS PAPIRÁRUGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

könyvnyomdája rendkívül gazdag és modern felszerelésénél fogva képes minden hasonló vállalat-
 tal versenyezni úgy a munkák olcsó árai, mint azok izléses kiállításai tekintetében.

Jelszava: **Csekély haszon mellett nagy forgalom.**

A főtéren levő üzleti irodájában iskolás gyermekek részére mindennemű **iskolai szerek**, papir,
 irkák, tinta, tintatartók, tollak, tollnyelek, írónok, palatáblák, palavesszők, vonalzők, **rajzeszközök**, festé-
 kek, ecsetek, rajztáblák, rajztömbök, törlogummik, szivacsok, **könyvtáskák** stb. stb. kicsinyben és jutá-
 nyos árak mellett szerezhetők be.

Elvállal mindennemű **könyvkötői** munkát is, s azokat gyorsan, olcsó árban és pontos kivitelben
 szállítja.

A „Közérdek”

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike a vidék legelterjedtebb lapjainak, s mint ilyen, **hirdetések**
közlésére kiválóan alkalmas.

Aki tehát olcsón s biztos sikerrel akar hirdetni, forduljon bizalommal lapunk kiadóhivatalához.

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Előre bátorkodom a birtokos uraknak szíves tudomásukra hozni, hogy **valódi javított** Wermorel peronoszpora-
 permetezőim már utban vannak, ezekből a múlt évben is közel 40 drbot adtam el és aki csak tehette, még utána ren-
 delt; ez biztosítást nyújt, hogy ezek a legjobbak. Az idén érkezendők között még az a javítás is van, hogy folyadék-
 tartójuk oly kemény ércből készül, mely képes a kékkő-oldat pusztításának ellent állani. **Legkönnyebben szétszedhető**,
 bárki által igazítható és összeállítható. **Teljes jótállás** mellett árusítom el 12 és 14 frton. Ezek felől Deák Tamás
 ur, Budapest székesfőváros szőlő- és gyümölcsgazdasági intézője, úgy nyilatkozik, hogy ez idő szerint a legjobbak.
 Ugy a minta permetező, mint a nyilatkozat nálam már is megtekinthető. Kékkő **legerősebb**, legolcsóbb napi áron,
 nálam mindig kapható. Nemes acézból készült **kaszáimat** jótállás mellett jó előre szintén ajánlom.

Ajánlom minden háztartáshoz, különösen üzletek, pinczék, raktárakhoz és
 csatornákhöz biztos, méreg nélküli

EGÉRIRTÓ

szereimet; az eredményért **szavatolok**, ellenben a pénz visszaadatik.

Raktár: **Bisztritsány Lajos** urnál Nagy-Enyeden.

Malárcsik G.
 Sátor-Alja-Ujhely.

A leghiresebb gőzmalmi liszteket leszállított áron ajánlom.

Tisztelettel ertesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztritsány**
Lajos uthoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

ROMAN és PORTLAND CZEMENTET

küldtünk. A beocsini cément legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi
 beocsini gyártmányokból legolcsóbban szállít bármekkora mennyiséget.

Tisztelettel

BEOCSINI CZEMENT UNIÓ.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről
 szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdiniát és orosz ha-
 lakat** jutányosan ajánlok.

Teljes tisztelettel

Bisztritsány Lajos.

1345 2-52

Friss székely túró és kaskavál mindig kapható.

Steárin gyertya egy csomag 35 krajczár.

Kitűnő jó ízű onba-kávé Killoja 1-60, 2-210.